

Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Davranışı İle Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırmalı İncelemesi

The Relationship Between Prospective Teachers' Academic Procrastination Behavior And Their Attitude Towards Teaching As A Profession

Neşe KUTLU, Murat GÖKDERE

Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, Amasya

Recep ÇAKIR

Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi BÖTE Ana Bilim Dalı, Amasya

Makalenin Geliş Tarihi: 23.12.2013

Yayına Kabul Tarihi: 12.02.2015

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının akademik erteleme düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek, akademik erteleme eğilimi ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemektir. Araştırmanın örneklemini Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan 722 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Aitken (1982) tarafından geliştirilen Balkıs (2006) tarafından uyarlanan "Akademik Erteleme Ölçeği" ile Üstüner (2006) tarafından geliştirilen "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre akademik erteleme davranışı ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi; mezun olunan lise türüne göre anlamlı bir farklılık gösterirken, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ise mezun olunan lise türüne ve ailesinde öğretmenlik mesleği yapan birinin bulunma durumuna göre farklılık göstermediği görülmüştür. Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğilimi düzeyinin azaltılması ve bu doğrultuda öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını artırmak için etkili zaman yönetimi, planlı çalışma gibi sosyal beceri kazandırmaya yönelik grup çalışmalarının düzenlenmesinin yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akademik erteleme, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, öğretmen adayları

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate whether or not there would be a significant relationship between prospective teachers' academic procrastination behavior and attitudes

toward teaching as a profession and whether or not it varies in terms of some variables. The sample group in this research is comprised of 722 prospective teachers who are studying in Amasya University Faculty of Education. "Academic Procrastination Scale" and "Scale of Attitude toward Teaching Profession" was used as a means of data collection tool in this research. According to the results of this research, a significant negative relation was found between academic procrastination behavior and attitudes toward teaching as a profession. Whereas academic procrastination tendency of prospective teachers shows a significant difference according to the type of high school graduated from, attitudes toward teaching as a profession varies depending on the type of high school graduated from and number of people makes teaching as a profession in family. It is also found that academic procrastination and attitudes toward teaching as a profession is differed according to the gender variable. It is suggested that the organization of group studies such as effective time management, and planned study for the acquisition of social skills would be useful to decrease the tendency of academic procrastination in prospective teachers' behaviors and accordingly, to increase their positive attitude toward teaching as a profession.

Keywords: Academic procrastination, attitude toward teaching profession, prospective teachers

1. Giriş

Günümüz dünyasında bilginin her alana hakim olduğu düşünüldüğünde, bilgi toplumunun gerektirdiği entelektüel, bilgi, beceri ve donanımına sahip, analiz eden, yorumlayan ve üst düzey düşünme becerileri gelişmiş, sorumluluk sahibi bireylere duyulan ihtiyaç her geçen gün daha da artmaktadır. Bu nitelikte bireylerin yetiştirilmesinde etkili faktörlerin başında öğretmenler gelmektedir. Bu açıdan bakıldığında öğretmen yetiştirme programlarının geliştirilmesi ve sorunların belirlenip çözüme kavuşturulması önemli bir husustur. Geleceğin öğretmeni olan öğretmen adaylarının; okullarda verilen eğitimin niteliğinin yükseltilmesinde, insanların ve toplumun gelişmesindeki rolü yadsınamaz.

Üniversite eğitiminde özellikle öğrencilerin akademik olarak yerine getirmeleri gereken birçok farklı görevler bulunmakta; ancak çoğu öğrenci bu görevleri çeşitli nedenlerle ertelemektedirler. Bu durum akademik erteleme olarak adlandırılmaktadır (Wadkins, 1999). Ders bırakma, düşük akademik ortalama ya da okuldan atılma gibi olumsuz sonuçlara yol açan akademik erteleme davranışı, öğrenciler arasında giderek artmaktadır (Solomon, Rothblum, 1984, Steel, 2007). Milgram, Mey-Tal, ve Levison, (1998) erteleme eğilimini kararlar almayı, bir işi yapmayı geciktirme ya da ertelemeye yönelik davranışsal bir eğilim ya da bir kişilik özelliği olarak tanımlarken, Solomon ve Rothblum ise (1984), akademik erteleme davranışını sınava hazırlanma, dönem ödevi hazırlama, okulla ilgili idari işler, katılım görevi gibi temel akademik görevlerin belli nedenlerle geciktirilmesi olarak ifade etmişlerdir. Bununla birlikte erteleme eğilimi kavramıyla ilişkili tanımlara bakıldığında, yapılan tanımların ortak yönünün bireyin verimliliğini olumsuz yönde etkileyen eylem ve davranışları sergilemesi olduğu görülmektedir. Milgram vd., (1998) erteleme eğilimi, beş farklı türde incelemiştir. Bunlar; genel erteleme eğilimi, akademik erteleme eğilimi, karar vermeyi erteleme eğilimi, nevrotik

erteleme eğilimi (hayatla ilgili önemli kararların ertelenmesi), kompulsif ya da işlevsel olmayan erteleme eğilimidir. Bu tiplerden ilk ikisi görevden kaçma, diğerleri ise karar almaktan kaçma ile ilgilidir (Milgram ve diğerleri, 1998). Erteleme eğiliminin bu beş türü, bireyin içsel ve kişiler arası işlevlerini olumsuz yönde etkiler. Erteleme eğiliminin ilk iki türü zararsız olarak görülebilirken, bazen bireyin çevresiyle baş edebilme sürecinde yetersizlik ve çaresizlik duyguları yaşamasına da neden olabilir (Ellis ve Knaus, 1977, Akt. Balkıs, Duru, Buluş ve Duru, 2006; Ferrari, 1992; Johnson ve Bloom, 1992).

Üniversite öğrencileriyle yapılan araştırmalarda; akademik erteleme davranışı ile kaygı arasında anlamlı ve olumlu bir ilişkinin olduğu (Aitken, 1982); akademik başarının ve mükemmeliyetçiliğin akademik erteleme önemli birer yordayıcısı olduğu bulunmuştur (Çakıcı, 2003). Bu alanda yapılan bazı çalışmalarda ise erteleme eğilimi ile rasyonel karar verme, düşünme stili (Balkıs, 2006), sorumluluk (Özer, Altun, 2011), motivasyon ve akademik başarı değişkenleri arasında negatif ilişkilerin olduğu belirlenmiştir (Balkıs ve diğerleri, 2007). Bunun yanında yapılan çalışmalarda erteleme eğilimi ile bağımlı, kaçınan ve anlık karar verme stilleri (Balkıs, 2006), çalışmaya ve öğrenmeye karşı olumsuz tutum, etkisiz zaman yönetimi ve konsantrasyon güçlükleri değişkenleri arasında da pozitif ilişkiler bulunmuştur (Balkıs ve diğerleri, 2007). Ferrari ve arkadaşları (1998); 546 üniversite öğrencisinin katıldığı ve erteleme eğiliminin nedenlerinin araştırıldığı bir çalışmada, öğrencilerin %31.2'si erteleme eğilimlerinin altındaki temel nedenin başarısız olma korkusu, % 13,6'sı toplum tarafından onaylanmam korkusu ve % 8,5' inin ise işin çekici olmamasından kaynaklandığını rapor etmişlerdir. Balkıs vd., (2006) üniversite öğrencileri ile yaptıkları bir çalışmada, erteleme davranışının bireyin iyilik halini, akademik, sosyal ve psikolojik uyumunu olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Çetin (2009), 500 öğretmen adayının katıldığı akademik erteleme davranışlarına ilişkin yapmış olduğu çalışmada, öğretmen adaylarının % 33'ünün yüksek düzeyde, % 34' ünün ise orta düzeyde erteleme davranışına sahip olduğunu bulmuştur.

Çalışmada ele alınan değişkenlerden diğeri öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlardır. Tutumlar nesnelere, insanlar ya da olaylar hakkında olumlu ya da olumsuz değerlendirme ifadeleridir (Robbins, 1994, Akt. Üstüner, 2006). Baysal (1980)'a göre tutum, bireyin çevresindeki herhangi bir konuya (objeye-canlı ya da cansız) karşı sahip olduğu bir tepki ön eğilimini ifade etmektedir. Sherif, tutumun özelliklerini açıklarken tutumun, doğuştan kazanılmayıp sonradan oluştuğundan, geçici olmayıp belli bir süre devam ettiğinden; insanın nesnelere ve çevresini algılamasına, yargılamasına ve kullanmasına düzenlilik getirdiğinden ve insan-nesne ilişkilerinde yanlılık kazandırdığından bahsedilmiştir (Tavşancıl, 2005). Bu bilgiler ışığında öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, bireyin öğretmenlik mesleği hakkındaki düşünceleri, ona karşı hissettikleri ve mesleği icra ederken ortaya koyduğu performansı şeklinde tanımlanabilir (Camadan, Duysak, 2010). Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutları ile ele alınan tutum bireyi belli nesnelere, durumlar karşısında belli davranışlara iten eğilimler olarak tanımlamak mümkündür (Rothblum, Solomon ve Murakami, 1986).

Demirtaş, Cömert, Özer (2008), öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile özyeterlik inançlarını bazı değişkenler açısından incelemişler, öğretmen özyeterliği ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar arasında pozitif yönde düşük bir ilişki bulmuşlardır. Can (2010), tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelemiş ve bu tutumların program türü, cinsiyet, yaş, mezun olunan okul türü ve ebeveynlerinde öğretmen olup olmama durumu değişkenlerin etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu ve tutumlarının program türü haricinde diğer değişkenler açısından değişmediğini tespit edilmiştir. Aksoy (2010), bir araştırmasında sınıf öğretmenliği, resim öğretmenliği ve sosyal bilgiler öğretmenliği bölümlerindeki öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğu, fakat PDR ile bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi bölümü öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ise orta düzeyde olduğunu bulmuştur.

Literatür incelendiğinde öğretmen adayları ile yapılan çalışmaların birçoğunda akademik erteleme eğiliminin kaygı, motivasyon, öğrenme stilleri, akademik başarı, mükemmelliyetçilik, özyeterlilik gibi pek çok değişkenle ilişkisinin araştırıldığı çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Fakat erteleme eğiliminin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarla ilişkisi olup olmadığına yönelik bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Öğretmenlik mesleğine yönelik olumsuz tutumların ve öğretmen adayları arasında çok yaygın olarak görünen erteleme eğiliminin nedenlerini ve sonuçlarını anlamak önem arz etmektedir. Bu bağlamda öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların mı akademik ertelemeye neden olduğu yoksa akademik ertelemenin mi öğretmenlik mesleğine yönelik olumsuz tutumlara neden olduğunu belirlemek gereklidir. Çünkü öğretmen adayı iken edinilen tutumlar ve alışkanlıklar meslek hayatına atıldığında da kişide etkisini sürdüreceği bilinmektedir. Bu sebepten dolayı çalışmanın, öğretmenlerin meslek verimi için yeni bakış açılarının geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu kapsamda çalışmanın amacı; öğretmen adaylarının akademik erteleme düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek ve akademik erteleme eğilimi ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemektir.

Bu doğrultuda çalışmanın problemi, “Öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışı ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusu oluşturmaktadır. Çalışmanın alt problemleri ise şunlardır;

Akademik erteleme eğilimi cinsiyete, sınıf düzeyine, program türüne, mezun olunan lise türü, ailesinde öğretmenlik mesleği yapılıp yapılmama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar cinsiyete, sınıf düzeyine, program türüne, mezun olunan lise türü, ailesinde öğretmenlik mesleği yapılıp yapılmama durumu göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. Yöntem

Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden olan ilişkisel araştırma modelinde tasarlanmıştır. İlişkisel araştırma modeli; iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin herhangi bir şekilde bu değişkenlere müdahale edilmeden incelendiği araştırmalardır (Büyüköztürk ve arkadaşları, 2011: 226).

2.1. Araştırmanın Örneklemi:

Bu araştırmanın örneklemi; Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Okulöncesi Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Türkçe Öğretmenliği, Bilgisayar Teknolojileri Öğretmenliği, Beden Eğitimi Öğretmenliği, Psikoloji ve Rehberlik Danışmanlık Ana Bilim Dallarında öğrenim görmekte olan 1. , 2. , 3. , 4. sınıf öğrencilerinden oluşan toplam 722 kişi (261 erkek, 461 kız) oluşturmaktadır.

2.2. Araştırmanın Örneklem Seçimi:

Nicel araştırmalarda kullanılan olasılık temelli örnekleme yöntemi(seçkili) kullanılmıştır. Olasılık temelli örnekleme yönteminden olan tabakalı örneklem seçimi kullanılmıştır. Çalışma evrenini oluşturan Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde toplam öğrenci sayısı 3330'dur. Fakültede bulunan bölümler ve ağırlıklı öğrencilerin oranları örnekleme alınmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın örneklemi; 152 sınıf öğretmeni, 149 fen bilgisi öğretmeni, 82 matematik öğretmeni, 80 sosyal bilgiler öğretmeni, 80 Türkçe öğretmeni, 59 okulöncesi öğretmeni, 36 psikolojik danışmanlık ve rehberlik, 43 bilgisayar teknolojileri öğretmeni, 41 beden eğitimi öğretmeniğinden toplam 722 öğretmen adayı oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada Balkıs (2006) tarafından uyarlanan "Akademik Erteleme Ölçeği" ile Üstüner (2006) tarafından geliştirilmiş olan "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır.

Akademik Erteleme Ölçeği (AEÖ), Aitken (1982) tarafından geliştirilmiş, tek boyutlu toplam 16 maddeden oluşan 5'li dereceleme tipi bir ölçektir. Bireylerden kendilerini her madde için 1(tamamıyla yanlış) ile 5 (tamamıyla doğru) puan aralığında derecelendirmeleri istenmektedir. Yüksek puanlar bireylerin yüksek erteleme davranışına sahip olduklarını gösterir. Ölçeğin uyarlama çalışmaları Balkıs (2006) tarafından yapılmış olup, ölçeğin iç tutarlık katsayısı 0,89 olarak görülmüştür. Test- tekrar test güvenilirliği için yapılan analizlerde Pearson korelasyon katsayısı 0,87 ($p<.001$) olarak bulunmuştur (Balkıs, 2006). Bu araştırma için ölçeğin güvenilirliği tekrar hesaplanmıştır ve Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,83 olarak bulunmuştur.

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği, Üstüner tarafından 2006 yılında geliştirilmiştir. Ölçek tek boyutlu likert tipi bir tutum ölçeğidir. 34 maddeden oluşan

ölçekteki maddeler 5'li dereceleme tipine göre hazırlanmıştır (tamamen katılıyorum, çoğunlukla katılıyorum, orta düzeyde katılıyorum, kısmen katılıyorum, hiç katılmıyorum). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) 0,93'tür (Üstüner, 2006). Bu araştırma için ölçeğin güvenilirliği tekrar hesaplanmıştır ve Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,95 olarak bulunmuştur.

3. Bulgular

Çalışma grubuna ait betimsel istatistikler Ek' 1 de gösterilmiştir. Ek 1 incelendiğinde; çalışma grubuna ilişkin yapılan bu araştırma neticesinde çalışmaya katılan 722 kişiden, 261'inin (% 36) erkek, 461'inin (%64) bayandır. Çalışmaya 1. sınıfa devam eden 172 öğrenci, 2. sınıfa devam eden 170 öğrenci, 3. sınıfa devam eden 202 öğrenci, 4. sınıfa devam eden 178 öğrenci katılmıştır.

Öğretmen adaylarının akademik erteleme ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 1' de verilmiştir.

Tablo 1.Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Genel Puan Dağılımı

	N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	Min.	Max
Akademik Erteleme Puanları	721	2,35	,65	1.12	5.00
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanları	722	4,04	,72	1. 06	4. 63

Tablo 1'e göre, öğretmen adaylarının akademik erteleme puan ortalamaları 2.35 bulunurken, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamaları 4.04 olarak bulunmuştur. Tablo 2'de öğrencilerin akademik erteleme eğilimleri(AED) ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına(ÖMYT) ilişkin Pearson Korelasyon testi sonuçları bulunmaktadır.

Tablo 2.Öğrencilerin Akademik Erteleme Eğilimleri ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarına İlişkin Pearson Korelasyon Testi

	AED	ÖMYT
Pearson Correlation	1	-,338**
Anlamlılık Düzeyi (p)		,000
N	722	721

* $p < .01$, $p < .05$

Tablo 2'ye göre, akademik erteleme eğilimi ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır ($r: -.34, p < .01$). Tablo 3'te cinsiyete göre öğrencilerin akademik erteleme davranışı (AED) ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum (ÖMYT) puan ortalamalarına ilişkin bağımsız örneklem t-testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Akademik Erteleme Eğilimi ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	t	Sd	p
AED	Erkek	261	2,48	,70	4.228	720	.000*
	Kadın	461	2,27	,61			
ÖMYT	Erkek	261	3,92	,78	-3.176	479,757	.002*
	Kadın	460	4,11	,68			

* $p < .01, p < .05$

Tablo 3'e göre erkek öğrencilerin akademik erteleme eğilimi puan ortalamalarının (2.48), kız öğrencilerin puan ortalamalarından (2.27) daha yüksek olduğu bulunmuştur. t testi sonucuna göre öğrencilerin AED puan ortalamaları cinsiyete göre erkek öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir (t: 4. 228, $p < .05$). ÖMYT puan ortalamaları incelendiğinde; erkek öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları (3.92), kız öğrencilerin tutum puan ortalamalarından (4.11) daha düşük olduğu bulunmuştur. Test sonuçlarına göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları cinsiyete göre kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir (t: -3. 176, $p < .05$). Tablo 4'te öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre akademik erteleme puanlarına ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamalarına ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeyine Göre Akademik Erteleme Puanlarına ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

		N	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma
AED	1. Sınıf	172	2,30	,58
	2. Sınıf	170	2,36	,71
	3. Sınıf	202	2,37	,63
	4. Sınıf	178	2,36	,67
	Toplam	722	2,35	,65
ÖMYT	1. Sınıf	172	4,07	,76
	2. Sınıf	169	4,00	,73
	3. Sınıf	202	4,09	,67
	4. Sınıf	178	3,99	,74
	Toplam	721	4,04	,72

Tablo 4'e göre, akademik erteleme eğilimine ilişkin ortalama değer 2.35 olduğu görülürken, 1. sınıflarda bu ortalama 2.30, 2. sınıflarda 2.36, 3. sınıflarda 2.37, 4. sınıflarda 2.36 olarak bulunmuştur. Sınıf düzeyine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamalarına ilişkin aritmetik ortalamalarda ise ortalama değer 4.04 olduğu görülürken, 1. sınıflarda bu ortalama 4.07, 2. sınıflarda 4.00, 3. sınıflarda 4.09, 4. sınıflarda 3.99 olarak bulunmuştur. Sınıf düzeyine göre akademik erteleme eğilimi puan ortalamaları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamalarına ilişkin ANOVA (tek faktörlü varyans analizi) testi sonuçları Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Sınıf Düzeyine Göre Akademik Erteleme Eğilimi ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F	p
AED	Gruplararası	,700	3	,233	,556	,644
	Grup İçi	301.311	718	,420		
	Toplam	302.010	730			
ÖMYT	Gruplararası	1,399	3	,466	,890	,446
	Grup İçi	375,746	717	,524		
	Toplam	377,144	720			

Tablo 5'e göre, sınıf düzeyine göre öğrencilerin akademik erteleme eğilimi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($F_{3-718}: .556, p>.05$). Sınıf düzeyine göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları

test sonuçlarına göre; sınıf düzeyine göre öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları arasında da anlamlı bir farklılık yoktur ($F_{3-717}: .890, p>.05$). Program türüne göre akademik erteleme eğilimi ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamalarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Bölümlere Göre Akademik Erteleme ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanlarına İlişkin Akademik Ortalama ve Standart Sapma Düzeyleri

	N	X	Ss	
AED	Fen Bilgisi Öğretmenliği	149	2,27	,60
	Türkçe	80	2,27	,60
	Matematik	82	2,49	,71
	Sınıf Öğretmenliği	152	2,40	,65
	Psikolojik ve Rehberlik Danışmanlık	36	2,48	,80
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	80	2,24	,63
	Bilgisayar Teknolojileri	43	2,41	,63
	Okulöncesi Öğretmenliği	59	2,37	,67
	Beden Eğitimi Öğretmenliği	41	2,25	,59
	Total	722	2,35	,65
ÖMYT	Fen Bilgisi Öğretmenliği	148	4,02	,68
	Türkçe	80	4,16	,76
	Matematik	82	3,76	,83
	Sınıf Öğretmenliği	152	4,09	,61
	Psikolojik ve Rehberlik Danışmanlık	36	3,88	,72
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	80	4,24	,65
	Bilgisayar Teknolojileri	43	3,75	,77
	Okulöncesi Öğretmenliği	59	4,00	,77
	Beden Eğitimi Öğretmenliği	41	4,36	,74
	Total	721	4,04	,72

Tablo 6 incelendiğinde program türüne göre AED puan ortalaması 2.35 olarak bulunurken, bu ortalamaya en yakın olan grup okulöncesi öğretmenliği (2.37), en uzak olan grup matematik öğretmenliğidir (2.49). Program türüne göre ÖMYT puan ortalamalarına ilişkin aritmetik ortalamalar incelendiğinde; öğrencilerin tutum puan ortalaması 4.04 olarak bulunurken, bu ortalamaya en yakın ortalama Sınıf Öğretmenliğidir (4.09) ve Fen Bilgisi Öğretmenliği (4.02) olarak bulunmuştur. Bu ortalamaya göre en uzak ortalama ise BÖTE ve Matematik Öğretmenliği olarak bulunmuştur.

Program türüne göre akademik erteleme eğilimi ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamalarına ilişkin tek yönlü ANOVA testi sonuçları Tablo 7’te gösterilmiştir.

Tablo 7. Program Türüne Göre Akademik Erteleme Eğilimi ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F	p
AED	Gruplararası	5,584	8	,698	1,679	,100
	Grup İçi	296,426	713	,416		
	Toplam	302,010	721			
ÖMYT	Gruplararası	4,029	4	1,007	1,933	,103
	Grup İçi	373,116	716	,521		
	Toplam	377,144	720			

Tablo 7 incelendiğinde; program türüne göre akademik erteleme eğilimi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık yoktur (F_{8-713} : 1.679, $p > .05$). Test sonuçları incelendiğinde program türüne göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (F_{4-716} : 1.933, $p > .05$). Tablo 8’de öğretmen adaylarının mezun olunan lise türüne göre akademik erteleme eğilimi ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamalarına ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Mezun Olunan Lise Türüne Göre Akademik Erteleme Eğilimi ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

		N	X	Ss
AED	Genel Lise (GL)	354	2,28	,63
	YDAL-Süper Lise	238	2,45	,66
	Anadolu/Anadolu Öğretmen Lisesi (AL- AÖL)	130	2,33	,65
	Toplam	722	2,35	,65
ÖMYT	Genel Lise	353	4,12	,69
	YDAL-Süper Lise	238	3,90	,76
	Anadolu/Anadolu Öğretmen Lisesi (AL- AÖL)	130	4,11	,68
	Toplam	721	4,04	,72

Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin toplam AED puan ortalaması 2.35 olarak bulunurken, bu ortalama GL grubunda 2.35, YDAL grubunda 2.28, AL/ AÖL grubunda 2.45 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları 4.04 bulunurken, bu ortalama GL grubunda 4.12, YDAL grubunda 3.90, AL/ AÖL grubunda 4.11 olarak bulunmuştur.

Mezun olunan lise türüne göre akademik erteleme eğilimi ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamalarına ilişkin tek yönlü ANOVA testi sonuçları Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. Mezun Olunan Lise Türüne Göre Akademik Erteleme Eğilimi ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F	p	Anlamlı Fark
AED	Gruplararası	4,466	2	2,233	5,396	,005*	
	Grup İçi	297,545	719	,414			GL-AÖL/AL
	Toplam	302,010	721				
ÖMYT	Gruplararası	7,070	2	3,535	6,858	,001*	
	Grup İçi	370,074	718	,515			AÖL/ AL- GL, AÖL/AL- YDAL
	Toplam	377,144	720				

* $p < .01$, $p < .05$

Tablo 9'a göre, mezun olunan lise türüne göre AED puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık göstermektedir (F_{2-719} : 5.396, $p < .05$). Farkın kaynağını bulmak üzere LSD testi yapılmıştır. LSD testi sonuçlarına göre AÖL/ AL ile GL grupları arasındaki farktan kaynaklanmaktadır. Mezun olunan lise türüne göre ÖMYT puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık göstermektedir (F_{2-718} : 6.858, $p < .05$). Farkın kaynağını bulmak üzere LSD testi yapılmıştır. LSD testi sonuçlarına göre AÖL/ AL ile GL ve AÖL/ AL ile YDAL grupları arasındaki farktan kaynaklanmaktadır. Tablo 10'da ailesinde öğretmenlik mesleği yapma durumuna göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları verilmiştir.

Tablo 10. Ailesinde Öğretmenlik Mesleği Yapma Durumuna Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

	N	X	Ss	
ÖMYT	Bulunmamaktadır	228	4,05	,73
	Yakın tanıdık (anne, baba, kardeş)	165	3,92	,73
	Uzak tanıdık (anne, baba, kardeş dışında)	327	4,09	,71
	Toplam	720	4,04	,72

Tablo 10'a göre en yüksek akademik erteleme eğilimi puanına sahip olan grup ailesinde öğretmenlik mesleği yapan anne, baba, kardeş dışında olan grup uzak tanıdık grubu olup ($X = 4.09$), en düşük akademik erteleme eğilimi puanına sahip olan grup ailesinde öğretmenlik mesleği yapan anne, baba, kardeş olan grup yakın tanıdık

grubudur ($X = 3.92$). Ailesinde öğretmenlik mesleği yapma durumuna göre akademik erteleme eğilimi ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamalarına ilişkin tek yönlü ANOVA testi sonuçları Tablo 11' de gösterilmiştir.

Tablo 11. Ailesinde Öğretmenlik Mesleği Yapma Durumuna Göre Akademik Erteleme Eğilimi ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puan Ortalamalarına İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F	p	Anlamlı Fark
<i>AED</i>	Gruplararası	,575	2	,288	,685	,504	
	Grup İçi	301,410	718	,420			
	Toplam	301,985	720				
<i>ÖMYT</i>	Gruplararası	3,384	2	1,692	3,251	,039*	YT- UT
	Grup İçi	373,145	717	,520			
	Toplam	376,529	719				

* $p < .05$

Tablo 11'e göre, ailesinde öğretmenlik mesleği yapma durumuna göre akademik erteleme eğilimi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F_{2-718}: .685, p > .05$). Ailesinde öğretmenlik mesleği yapma durumuna göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık göstermektedir ($F_{2-717}: 3.251, p < .05$). Farkın kaynağını bulmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre ailesinde anne, baba, kardeş gibi yakın tanıdık (YT) grubu ile anne, baba, kardeş dışında uzak tanıdık (UT) gruplarından kaynaklanmaktadır.

4. Sonuç ve Tartışma

Çalışmada, öğretmen adaylarının akademik erteleme ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasında negatif yönde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür (Tablo 2). Bu bulgudan hareketle akademik erteleme eğilimi arttıkça, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların olumsuz yönde geliştiği, akademik erteleme eğilimi azaldıkça da öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu yönde bir gelişmenin olduğu söylenebilir. Yapılan bu çalışma ile akademik erteleme davranışının öğretmenlik mesleğine yönelik olumsuz tutumların öğretmen adaylarında derslerde başarılı olmasını, derse düzenli devam etmesini, akademik anlamda potansiyellerini ortaya koymasını engelleyerek akademik erteleme davranışına sebebiyet verdiği ortaya çıkmıştır.

Tablo 3'ten elde edilen bulgulara göre akademik erteleme eğilimi ile cinsiyet arasında erkeklerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Erkek öğretmen adaylarının erteleme eğilimi puan ortalamaları 2.48 iken, kız öğretmen adaylarının 2,27'dir. Bu bulgudan hareketle öğretmen adaylarının orta düzeyde erteleme eğilimi gösterdikleri ve erkek öğretmen adaylarının bayanlardan daha fazla akademik erteleme davra-

nışı gösterdiği söylenebilir. İlgili literatür incelendiğinde, bazı çalışmalar erteleme davranışının cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığını vurgularken (Watson, 2001; Hess, Sherman, ve Goodman, 2000; Johnson ve Bloom, 1995; Solomon ve Rothblum, 1984), bir kısım çalışma erteleme davranışının kız öğrencilerde daha fazla olduğunu (Dolye ve Paludi, 1998, Washington, 2004) vurgulamaktadır. Çalışmamızın bulguları ile örtüşen erteleme davranışının erkek öğrencilerde daha fazla olduğunu vurgulayan çalışmalara da rastlanmıştır (Çetin, 2009; Aydoğan, 2008; Balkıs, Buluş, Duru ve Duru, 2006). Çalışmadan elde edilen bu bulgunun sebebinin, öğrencilerin küçük yaştan bu yana çalışma alışkanlıkları, sorumlulukları yerine getirme bakımında ailelerin kız çocukları üzerinde daha fazla etkiye sahip olmaları ile açıklanabilir. Ayrıca erkek öğrencilerin ise kendilerini kız öğrencilerden farklı gösterecek davranışlarda bulunduğu da görülmektedir. Örneğin; erkek öğrenciler ödev yapma, rapor yazımı ve sınavlara hazırlanma gibi okulla ilgili yerine getirmeleri gereken davranışlardan kaçınarak kız öğrencilerden daha farklı bir davranış yaklaşımı içine girmektedirler (Aydoğan, 2008). Araştırmada elde edilen bulgular yukarıdaki çalışma bulgularının bir kısmı ile tutarlılık gösterirken, diğer bir kısmı ile tutarlılık göstermemektedir. Bu sonuçlardan hareketle, cinsiyet-akademik erteleme davranışı ilişkisiyle ilgili daha ayrıntılı yeni çalışmalara gereksinim olduğu söylenebilir.

Tablo 3 incelendiğinde, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar ile cinsiyet arasında kızların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ulusal literatürde çalışmanın bu bulgusu bazı araştırma bulguları ile paralellik gösterirken (Demirtaş, Cömert, Özer, 2011; Camadan, Duysak, 2010; Çapri, Çelikkaleli, 2008; Pehlivan, 2008; Çapa, Çil, 2000), bazı çalışma bulguları ile farklılık göstermektedir (Can, 2010; Bulut, Doğan, 2006, Ekiz, 2006; Semerci, Semerci, 2004; Çapa ve Çil, 2000). Elde edilen bu bulgu ile kız öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılabilir. Bu durumun nedenlerinden biri olarak toplumun öğretmenlik mesleğini, aile ve iş hayatını birlikte yürütebilecekleri kadına yönelik bir meslek olarak görmesi ve kızların da bu toplumsal değeri içselleştirmeleri durumunun (Doğan, Çoban, 2009) değişmemesi gösterilebilir. Farklı cinsiyetlerdeki öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının anlamlı biçimde farklılaşması öğretmen yetiştirme açısından olumsuz bir durum olarak nitelendirilebilir.

Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri ile akademik erteleme davranışları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu değişkenin akademik erteleme davranışını etkilemediği düşünülebilir. Öğrenciler hangi sınıf düzeyinde olursa olsun akademik erteleme eğilimi benzer düzeylere -sahip oldukları söylenebilir. Ancak sınıf düzeyine göre öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışlarında anlamlı bir farklılık olmasa dahi 1. sınıfta bulunan öğrenciler düşük erteleme eğilimine sahipken, 2. ve 3. sınıf öğrencileri yüksek erteleme eğilimine ilişkin bulgular elde edilmiştir. Bu bulgudan hareketle, üniversiteye henüz başlayan öğrencilerin akademik anlamda görevlerini yerine getirdikleri, ilerleyen yıllarda akademik erteleme davranışını daha çok gösterdikleri söylenebilir. Bu çalışma bulguları, akademik erteleme

davranışı ile sınıf düzeyi ve program türü değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığına ilişkin Çetin'in (2009) çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir. Bunun sebebi olarak; akademik erteleme davranışının genel anlamda bir alışkanlık haline geldiği ve erteleme anlamında herhangi bir değişiklik olmadığı söylenebilir.

Tablo 5'e göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu bulgu bazı araştırma sonuçları ile paralellik gösterirken (Doğan, Çoban, 2009; Pehlivan, 2008; Terzi, Tezci, 2007; Kaya, Büyükkasap, 2005), bazı araştırma bulguları ile farklılık göstermiştir (Uğurlu, Polat, 2011; Bulut, Doğan, 2006; Çapa, Çil, 2000). Öğretmen adaylarının sınıf düzeyine göre öğretmenliğe ilişkin tutumlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu değişkenlerin öğretmenlik tutumlarını etkilemediği düşünülebilir. Öğrencilerin hangi sınıf düzeyinde olursa olsun öğretmenliğe ilişkin benzer tutumlara sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 9 incelendiğinde, öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türü ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar arasında, genel lise mezunu olanlar ve Anadolu Lisesi/Anadolu Öğretmen lisesinden mezun olan öğretmen adayları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Genel liseden mezun olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları Anadolu Öğretmen Lisesi/Anadolu Lisesinden mezun olan öğretmen adaylarından daha yüksektir. Çalışmadan elde edilen bu bulgu Derman ve arkadaşlarının(2008) çalışmasında genel lise mezunu olan öğretmen adaylarının, Anadolu lisesi mezunu öğretmen adaylarına göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının daha yüksek olduğu araştırma bulguları ile örtüşmektedir. Ayrıca Camadan, Duysak(2010) tarafından yapılan bir çalışmaya göre sınavsız öğrenci alan okullardan mezun olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının da daha yüksek bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen bu bulgunun sebebinin sınavsız öğrenci alan genel liselerden mezun olan öğrenciler için öğretmenlik programları ideal bir program olarak görülürken, Anadolu Öğretmen Lisesi(AÖL) gibi sınavla öğrenci alan okullardan mezun olan öğrencilerin puan sıralamasına göre daha yüksek puanlı yerlere gidemediklerinde tercih ettikleri bir program olduğu düşünülmektedir. AÖL mezun olan öğretmen adaylarının istemeyerek öğretmenlik programlarına girmeleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik olumsuz tutumlara sebebiyet vermiş olabileceği düşünülmektedir. Ancak eğitim fakültelerine öğrenci hazırlayan önemli bir kurum olarak kabul edilen AÖL öğrencilerinin öğretmenlik yapmaya istekli olarak yetiştirilmeleri ile tutumlarının olumlu yönde değiştirilmesi gerekmektedir.

Elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türüne göre akademik erteleme eğilimleri, genel lise mezunu olanlar ve Anadolu Lisesi/Anadolu Öğretmen lisesinden mezun olan öğretmen adayları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Genel liselerden mezun olan öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi puan ortalamaları 2.28 olarak bulunurken, Anadolu lisesi/Anadolu Öğretmen lisesinden mezun olan öğretmenlerin akademik erteleme eğilimleri puanları 2.33 olarak bulunmuştur. Bu bulgudan hareketle sınavla giriş yapılan liselerden mezun olan öğrencilerin, sınavla giriş yapılmayan liselerden mezun olan öğrencilere

göre daha fazla akademik erteleme davranışı gösterdikleri söylenebilir. Bunun sebebinin Anadolu Lisesi/Anadolu Öğretmen liselerine girmeye hak kazanan öğretmen adaylarının başarısızlık korkusu, mükemmelliyetçilik, kişilik özelliklerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Yeni eğitim sistemine göre liselerle ilgili yapılan değişiklikler ve yansımaları ile ilgili derinlemesine araştırmalara ihtiyaç vardır.

Tablo 11'den elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile ailesinde öğretmenlik mesleğini yapma durumu arasında ailesinde anne, baba, kardeş dışında uzak tanıdıkları bulunanlar lehinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Halbuki beklenen durum ailesinde anne, baba veya kardeş gibi yakın tanıdıkları olan grubun öğretmenlik mesleğine yönelik daha olumlu tutumlar geliştirmesiydi. Elde edilen bu bulgunun örneklem grubumuzda yer alan öğretmen adaylarının ailesinde bulunan öğretmenlerin yaşadıkları sorunlar ve tükenmişlik düzeylerinin fazla olması ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

5. Öneriler

Çalışmamızda öğretmen adaylarının orta düzeyde erteleme davranışı gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu davranışın temelleri daha alt eğitim kademelerinden itibaren başlamakta ve alışkanlık haline dönüşmektedir. Bu doğrultuda eğitim sisteminin en önemli sorunlardan olan yöntem eksikliğine dönüşmektedir. Bu sorunların çözümü için akademik erteleme davranışının nedenlerinin araştırılmasına yönelik derinlemesine çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Öğretmen adaylarının akademik erteleme eğilimi ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır. Yapılan bu çalışma ile öğretmenlik mesleğine yönelik olumsuz tutumların, öğretmen adaylarında derslerde başarılı olmasını, derse düzenli devam etmesini, akademik anlamda potansiyellerini ortaya koymasını engelleyerek akademik erteleme davranışına sebebiyet verdiği ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarında öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumların geliştirilmesi için akademik erteleme eğilimini azaltmaya yönelik deneysel müdahale programları hazırlanarak, uygulanmalı ve uygulanan eğitim programlarında öğretmen adaylarının beklentileri ile ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır. Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğilimi düzeyinin azaltılmasında etkili olabilecek, etkili zaman yönetimi, planlı çalışma, akademik çalışmalara yönelik gerçekçi beklentiler oluşturma, gibi sosyal beceri kazandırmaya yönelik grup çalışmalarının düzenlenmesinin yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Akademik erteleme eğilimi cinsiyete göre erkek öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık gösterirken, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları cinsiyete göre kızların lehine anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. İlgili alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde, farklı örneklem gruplarında gerçekleştirilen birbiriyle çelişen sonuçların olduğu görülmüştür. Dolayısıyla cinsiyet ile akademik erteleme ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutum değişkeni ile ilgili derinlemesine yeni çalışmalara ihtiyaç vardır.

Çalışmamızda Anadolu Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesinden mezun olan öğretmen adaylarının Genel liselerden mezun olan adaylara göre daha fazla erteleme eğilimine sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Bu konuda literatüre katkı sağlamak amacıyla bu durumun nedenlerini araştıran nitel araştırmalar yapılabilir.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile ailesinde öğretmenlik mesleğini yapma durumu arasında ailesinde anne, baba, kardeş dışında uzak tanıdıkları bulunanlar lehinde anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışma sonucuna göre ailesinde öğretmenlik mesleği yapan bireylerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları olumsuz olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyebilecek sorunlarla ilgili derinlemesine güncel araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

6. Kaynakça

- Aksoy, M. (2010). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, *Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 , 197- 212.
- Aydoğan, D. (2008). Akademik Erteleme Davranışının Benlik Saygısı, Durumluluk Kaygı ve Özyeterlilik İle Açıklanabilirliği. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi Ankara.
- Balkıs, M. (2006). Öğretmen Adaylarının Davranışlarındaki Erteleme Eğiliminin, Düşünme ve Karar verme tarzları ile ilişkisi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı Doktora Tezi.
- Balkıs, M., Duru, E., Buluş, M., Duru, S. (2006). Üniversite Öğrencilerinde Akademik Erteleme Eğiliminin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Ege Eğitim Dergisi*, 2 (7), 57-73.
- Baysal, A.C. (1980). Tutum Kavramına Kuramsal ve Uygulamalı Bir Yaklaşım ve İşletmelerde İşle İlgili Tutumlar Üzerine Bir Araştırma Örneği. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bulut, H., Doğar, Ç. (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumlarının İncelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 13-27.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. Demirel, F. (2011). Bilimsel araştırma yöntemleri. 9. Baskı. Pegem Yayıncılık.
- Camadan, F., Duysak, A. (2010). Farklı Programlardaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırılması: Rize Üniversitesi Örneği. International Conference on New Trends in Education and Their Implications. 11-13 November, Antalya-Turkey ISBN: 978 605 364 1049.
- Can, Ş. (2010). Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Bahar, 24, 13- 28.
- Çapa, Y., Çil, N.(2000). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 69-73.
- Çapri, B., Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlilik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (15), Bahar, 33-53.

- Çetin, Ş. (2009). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Akademik Erteleme Davranışına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 1-7.
- Demirtaş, H., Cömert, M., Özer, N. (2011); Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, *Eğitim ve Bilim*, 36 (159), 96- 111.
- Doğan, T., Çoban, A. E. (2009). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları İle Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34 (153), 157- 168.
- Ekiz, D. (2006).Sınıf Öğretmenliği Mesleğine Yönelen Adayların Profilleri ve Geleceğe Yönelik Beklentilerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 16 (1) .131- 147, Elazığ.
- Ferrari, J. R.; Harriott, Jesse S.; Evans, L.; Lecik-Michna, Denise M., ve Wenger, Jeremy M. (1998) . Exploring theTime Preferences ofProcrastinators: Night or Day,Which is the One?. *European Journal of Personality*, 11 (3) , 187-196.
- Kaya, A., Büyükkasap, E. (2005). Fizik Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Profilleri, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Endişeleri: Erzurum Örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(2), 367–380.
- Milgram, N., Mey-Tal, G., & Levison, Y. (1998). “Procrastination,generalized or specific, in college students and their parents”. *Personality & Individual Differences*, 25(2), 297-316.
- Pehlivan, K.B. (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo Kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 151- 168.
- Rothblum, E. D., Solomon, L. J. & Murakami, J. (1986). Affective, cognitive, and behavioral differences between high and low procrastinators. *Journal of Counseling Psychology*, 33, 387-394.
- Semerci, N. Semerci, Ç. (2004). Türkiye’de Öğretmenlik Tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 137- 146.
- Solomon, L.J., ve Rothblum, E.D. (1984). Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *Journal of Counseling Psychology*, 31, 503-509.
- Steel, P. (2007). The nature of procrastination: A meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological Bulletin*, 133(1), 65-94.
- Tavşancıl, E. (2005). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi, Ankara: Nobel Yayınları.
- Terzi, A. R. Tezci, E. (2007). Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 52, 593- 614.
- Uğurlu, C. T., Polat, S. (2011). Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 35 (1), 68- 74.
- Üstüner, M. (2006); Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Kış, 45, 109-127.
- Wadkins, T. A. (1999). The relation between self-reported procrastination and behavioral procrastination. Unpublished doctoral dissertation. University of Nebraska, Nebraska. (UMI no. 9929240).

EK 1. Çalışma Grubuna İlişkin Betimsel İstatistikler

		Frekans	Yüzde
Cin- siyet	Erkek	261	36,1
	Kadın	461	63,9
Program Türü	Sınıf Öğretmenliği (SÖ)	152	21,1
	Fen Bilgisi Öğretmenliği (FBÖ)	149	20,6
	Okulöncesi Öğretmenliği(OÖÖ)	59	8,2
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği(SBÖ)	80	11,1
	Matematik Öğretmenliği(MÖ)	82	11,4
	Türkçe Öğretmenliği (TÖ)	80	11,1
	Beden Eğitimi Öğretmenliği (BEÖ)	41	5,7
	Bilgisayar Teknolojileri Öğretmenliği(BTÖ)	43	6,0
	Psikolojik ve Rehberlik Danışmanlık (PDR)	36	5,0
	Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	172
2. Sınıf		170	23,5
3. Sınıf		202	28,0
4. Sınıf		178	24,7
Mecun Olunan Lise Türü	Genel Lise	353	48,0
	Anadolu Lisesi/ Anadolu Öğretmen Lisesi	238	33,0
	Yabancı Dil Ağırlıklı Lise	138	18,0
Ailesinde Öğretmenlik Mesleği Yapma Durumu	Bulunmamaktadır	228	31,6
	Yakın tanıdık (anne, baba, kardeş)	165	22,9
	Uzak tanıdık (anne, baba, kardeş dışında)	327	45,4
Toplam		722	100,00

EXTENDED SUMMARY**Introduction**

Academic procrastination is a pervasive and potentially maladaptive behavior for many college students of resulting in feelings of psychological distress (Solomon & Rothblum, 1984). Procrastination is common in general and among academic populations. Solomon and Rothblum (1984) noted that 46% of students reported that they procrastinate on academic tasks at least half of their time. Balkis and Duru (2009) found that 23 % of their students reported that

they procrastinate on academic tasks. Özer and Altun (2011) carried out a research with 289 undergraduate and graduate students on academic procrastination reasons of college students. Negative strong correlations were found between responsibility and reasons of academic procrastination. Balkis et al. (2006) has found that academic procrastination tendency has positive correlations with negative attitude toward studying and learning, inefficient time management, concentration difficulties and negative correlations with motivation and academic achievement. Procrastination behavior also affects individual's well being, academic, social and psychological adjustment negatively (Balkis et al., 2006). Çetin (2009) has found that 33% of teacher candidates have high level and %34 has mid-level procrastination behavior by his study about academic procrastination behavior in which 500 teacher candidates attended.

People are affected by procrastination tendency and its harmful consequences at different levels in different areas of life. It is important to understand the reasons and consequences of procrastination tendency which appears to be very common among college students. In academic platforms, most of the students accept how they experience the negative consequences of procrastination tendency (Balkis, 2006:49). In this context, it is important whether or not academic procrastination behavior causes negative attitude toward teaching profession. Because, having these attitudes during prospective teacher period will affect them in their professional life. To determine whether or not there is a correlation between attitudes toward teaching profession and academic procrastination will contribute to the solutions of problems in this area and the development of new perspectives for professional efficiency.

Methodology

The methodology of this study is survey . The sample group in this research is comprised of 722 prospective teachers (467 female, 263 male) which of them are studying in Amasya University Faculty of Education. The participants were selected through employing a stratified random sampling. "Academic Procrastination Scale(AED)" and "Scale of Attitude toward Teaching Profession (ÖMYT)" was used as means of data collection tool in this research.

Findings

Initially, the correlation between academic procrastination scores and attitude toward the teaching profession scores were examined by utilizing Pearson correlation test. Results showed that academic procrastination was significantly and negatively correlated with attitude toward the teaching profession (Tablo 2, $r: -.34, p < .01$).

It is found that average academic procrastination scores of male students (2.48) are higher than the average scores of female students (2.27). According to *t* test results, AED mean scores of students show a significant difference by gender in favor of male students ($t: 4.228, p < .05$). When ÖMYT average scores are examined, it is found that the attitude toward teaching profession mean score of male students (3.92) is lower than attitude mean score female students (4.11). According to test results, the mean scores of attitudes toward the teaching profession by gender show a significant difference in favor of female students ($t: -3.176, p < .05$). AED mean scores show a significant difference according to the type of graduated high school ($F_{2, 719}: 5.396, p < .05$). The LSD test was conducted to find out the source of difference. According to the result of LSD test, AÖL stem from the difference between AL and GL groups. ÖMYT scores show a significant difference according to the type of graduated high school ($F_{2, 718}: 6.858, p < .05$). The LSD test was conducted to find out the source of difference. According to the

result of LSD test, AÖL stem from the difference between AL and GL groups and AL and YDAL groups. In Table 11, there is not any significant difference between the mean scores of academic procrastination tendency according to the family members that make teaching as a profession ($F_{2, 718}: .685, p > .05$). There is a significant difference between the mean scores of attitudes toward teaching profession according to the family members that make teaching as a profession ($F_{2, 717}: 3. 251, p < .05$).

Discussion

With reference to the findings, it can be said that attitudes towards teaching profession grow negatively when academic procrastination tendency increases and a positive development toward teaching profession when academic procrastination tendency decreases. The relationship between academic procrastination tendency and many variables such as anxiety, motivation, learning styles, academic achievement, perfectionism and self-efficacy have been investigated in the literature but any study have been observed about attitudes toward teaching profession. With this study, academic procrastination behavior prevents teacher candidates to be successful in their lessons, to attend classes regularly, to reveal their potential academically and thereby it causes negative attitudes toward the profession.

It is considered that the reason of the finding obtained from this study is whereas teaching profession programs seem ideal for students graduated from general high schools which admit students without any examination; this program is preferred only when high scores could not be get in university entrance exams according to the ranking points by students graduated from schools like Anatolian Teacher High School (AÖL) which admit students with some examination processes. It is thought that registering to teaching profession programs unwillingly by teacher candidates who graduated from Anatolian Teacher High Schools causes negative attitudes toward teaching profession. However, it is necessary for Anatolian Teacher High Schools which are seen as important institutions that prepare students for Education Faculties to change attitudes in a positive direction by raising these students as willing ones to become teachers.

Results

According to the results of this research, a significant negative relation was found between academic procrastination behavior and attitudes towards teaching profession. Decreasing the level of pre-service teachers tend to defer behavior and attitudes towards the teaching profession in this direction to increase the effective time management, social skills, such as the planned study will be useful in the organization of group activities in order to gain. Whereas academic procrastination tendency of prospective teachers shows a significant difference according to the type of high school graduated from, attitudes toward teaching profession varies depending on the type of high school graduated from and number of people makes teaching profession in family. Also it is found that academic procrastination and attitudes toward teaching profession is differed from the variable of the gender.